

RONALD DUNCAN

ABELARD VE
HELOİSE

RONALD DUNCAN

ABELARD VE HELOİSE

Kapak Resmi Abelard ve Heloise'nin
Bir Ansiklopediden Alınmış Resmidir.

15 Lira

YANKI YAYINLARI

Yazarın, oyunun sahneye koyuluşuna ilişkin görüşleri :

Bu oyun için yalnızca sahnenin yanlarına konulabilecek iki basit masa düşünülmüştür. Oyuncular bu masalarda oturup mektuplarını yazacak ve okuyacaklardır. Masalardan kalkıp kalkmamaları sahneye koyuya bırakılmıştır. Oyuncular sırayla aydınlatılacaklardır. Heloise'in yaşı 26, Abelard'ınki ise 45 tir.

Thomas Eastwood, bu mektuplar okunurken zaman zaman çalmak üzere, yaylı çalgılar dördlüsü için bir müzik bestelemiştir. Oyun sırasında teyp de kullanılabilir. Müziğin notası besteciden, şu adresten istenebilir :

c/o Marjory Vosper Ltd. 53 a
Shaftesbury Avenue W. I.

YAZARIN ÖNSÖZÜ

Bu yapıt, Peter Abelard'la Heloise'in 12. yüzyılda, birbirlerine yazdıkları mektupların ne doğrudan doğruya bir çevirisi, ne de bir uyarlamasıdır. Yalnızca, söz konusu mektupların İngilizce çevirilerini okuduktan sonra sahne için yazdığım bir şiirdir.

Gerçekten bu mektuplar yedi tane olup Lâtince yazılmışlardı. Dördünü Abelard, üçünü de Heloise yazmıştı. Bu kitapta ben oniki mektup yazdım. Kimi yerlerde Lâtinceye bağlı kaldım ama, çoğunlukla da mektupların anlamlarına önem verdim. Gerekli gördüğüm yerlerde bu anlamı güçlendirecek öğeler kullanmaktan kaçınmadım. Özellikle Heloise'in son mektubunda dramatik gereksinimleri herşeyin üstünde tuttum.

Mektuplar İngilizceye iki kez çevrilmiştir. Birinci çeviri 1755 te Edinburgh'ta, 'The Letters of Celebrated Abelard and Heloise', — Ünlü Abelard'la Heloise'in Mektupları — adıyla yayınlanmıştır ve çevirmeni bilinmemektedir. İkinci çeviriye ise C. K. Scott Moncrieff yapmış, 1925 te Londra'da Guy Chapman yayınlamıştır. Birinci çeviri çok az bulunabilen bir kitap-

tir, ikincisinden ise yalnız 1000 tane basılmıştır. Bu ceviri bulmak da oldukça güçtür.

18. yüzyıl baskısında altı mektup ile Abelard'ın arkadaşı Philintus'a yazmış olduğu bir mektup yer almaktadır. Bu mektubun Jean de Meung'un yaptığı çeviriden alındığı kuşkusuzdur. Abelard'la Heloise'e ilişkin sözde tarihsel bir roman yazan genç George Moore, Montcrieff'in çevirisi için yazdığı önsözde, 18. yüzyılda yapılan çevirinin Lâtinçe mektuplarla çok az ilgisi bulunduğunu, dahası uydurma olduğunu söyler. Moore haksız olmayabilir. Benim bu konuda söyleyebileceğim şey şudur: Keşke daha çok böyle yazınsal uydurmalar olsaydı. Bunları yazan her kimse düzyazının bir ustası olmalı. Bu çevirilerde yer alan ve Heloise'in yazdığı dördüncü ve altıncı mektuplardan daha güzel yazılar okuduğumu anımsamıyorum.

18. yüzyıl çevirisiyle karşılaştırılırsa Montcrieff'in Lâtinceden yaptığı çeviri son kerte kurdur ve bir öğrencinin anlatımını anımsattığı gibi okunamıyacak denli kötüdür.

Bana öyle geliyor ki 18. yüzyıldaki çevirmen gerçeğe uymıyan bir çeviri yaptığının ayırımında değildi. Belki de değişiklikler mektuplar Lâtinceden Fransızcaya çevrilirken yapılmıştı.

Montcrieff'in çevirisinin öylesine kötü oluşu hiç de şaşırtıcı değildir. Konuya yetersiz bir

yaklaşımı olduğu gibi, Abelard'a hiç saygı duymadığı da George Moore'a yazdıklarından açıkça anlaşılmaktadır. Dedğine göre: «Herşeyden önce, Heloise'e karşı, ancak kösnül istekler olarak nitelendirilebilen düşkünlüğü birdenbire yok olmaktadır. Daha kendisi Saint Denis'teki manastıra kapanmadan onu Argenteuil'de rahibe olmaya zorlamıştır. Sonra da Helois'in o ölümsüz uç mektubuna verdiği yanıtlarda, öfkesi ve can sıkıntısı her tümcede görülmektedir. Son mektubunda ise manastırlarda şarabın yararından söz ederken Heloise'in bir önceki mektubundaki düşüncelerini yinelemektedir. Onları Heloise'in yazmış olduğunu unutmuş gibidir. Öteki ilişkilerinde de yaratılışının güçsüzlüğü görülmektedir. Kendinden büyüklere Hezeikel'e ilişkin dersler veren bu kendini beğenmiş genç adam, orta yaşlarında Saint Denis'teki keşişlere kurucularının Aeropagite olmadığını söylemektedir. Bu tutumuyla bugünkü Anglikan piskoposlarına nasıl da benzemektedir. Champaux'lu William'in savlarını çürüten, ihtiyar Anselmo'yu ak sakalına saygı duymadan alaya alan, kendine güveni çok büyük olan bu adam huysuz ve aşağılık bir insan örneği olmuştur. Bunda, kendisine yapılan eziyetten, zehirlenmekten ve karşılaştığı öteki olaylardan duyduğu korkunun etkisi olduğu kuşkusuz. Heloise'in doğal coşkularına da büyük bir umursamazlıkla kayıtsız kalmakta, kendine acındırarak sonunda kendisi için Hristiyan törelerine uygun

bir cenaze töreni istemektedir. Bir zamanlarki ünlü öğretisinin de, başkalarından aldığı tüm-celerle dolu anlamsız bir ağız kalabalığı oldu-ğu su götürmez bir gerçektir.»

Abelard'a ilişkin böyle düşünceleri olan Montcrieff'in bu «huysuz ve aşağılık adam» in yazdıklarını çevirmek için zamanını niye verdi-ğini insan merak ediyor. Ama yazınsal eleştiri-lerin büyük çoğunluğunun patolojik bir nede-ne dayandığı da bir gerçektir.

Yine de yukarıda yazılmış olanlar sonucu pek etkilemiyor. George Moore'la Ccott Montc-rieff'in birlikte gösterdikleri çaba gerçekleri örtmeye yetmez. Bu gerçeklerse, benim gördü-ğümce şöyle anlatılabilir: Heloise'in mektupla-rı, şimdiye değin yazılmış tüm düzyazılarla boy ölçüşebilecek güzelliكتedir. Daha yirmi yaşına varmadan Heloise İbranice, Latince ve Yunan-ca bilmekteydi. Ökesi duyarlılığı denli, duyduk-larını anlatabilecek yetenektedir. Anlatım gü-cü Sappho ve George Elliot'la karşılaştırılabil-ir. Jane Austin ya da Emily Bronte'ye ise onun-la karşılaştırıldığında, dilleri tutulmuş gözüyle bakılabilir.

Abelard'a gelince, bu büyük düşünür ve ozanın yalnızca Heloise'e olan sevgisiyle ta-nınması gülünctür. Böyle bir sav, Stravinski'nin bir besteci olduğunun unutulup yalnızca Cali-fornia'ya göçetmiş birisi olduğunu söylemeye benzer.

Yazık ki Abelard'ın şarkıları yitmiş bulun-maktadır. Bu şarkılara ilişkin bildiğimiz tek şey onların Paris sokaklarında söylendikleridir. An-cak bestelediği O Quanta Qualia, Planctus, In Parasceve Domini gibi ilâhilerden, Ortçağ öl-cülerine göre bile, onun gerçek ve üstün bir usta olduğu sonucuna varabiliriz. Anlatım gü-cü bakımındansa Abelard Donne ile karşılaştı-rılabilir. O Quanta Qualia ya da Planctus'taki ustalığı gösterebilen çok az ozan tanıyorum. Vivaldi ile Bach bu ustalığa müzikte ulaşabil-mişlerdir. Schubert'le Verdi yeterince ustaydı-lar ama yaşadıkları çağ böylesi bir başarıyı el-de etmelerini olanaksız kılıyordu. Büyük usta-lığının yanında Abelard, Avrupa'nın, ilkçağ us-talarının verilerini unutup büyük bir kargaşalık içine balmakta olduğu bir çağda, Yunan ve Latin etkisini yazılarında sürdüren önemli bir ozandı.

Abelard bir ozan olmasa da, tarihte ken-disine belirli bir yer ayrılması gereken bir ki-şiydi. Onun, Sic et Non — Evet ve Hayır —, The Christian Theology and Ethics — Hristi-yan Dinbilimi ve Ahlâk —, adlı yapıtlarını de-ğerlendirmek benim işim olmadığı gibi bura-sı da böyle bir değerlendirmenin yeri değil. 3. Ramsey Mac Callum'un Abelard's Christian Theology — Abelard'ın Hristiyanlık Anlayışı — adlı kitabı (1948) bu konuya ışık tutacak de-ğerli bir yapıttır.

Sozun kisası bence Abelard'ın bir düşünür olarak önemi, mantık kurallarının bile inak karmaşıklıklarıyla açıklanmaya çalışıldığı bir çağda, kendi felsefe yöntemlerinde ucsuluğu birincil alanda görmesindedir. Abelard, dinle felsefenin birleştiği noktadaydı. Bu ise önemli bir yerdir. Ona göre, dini inaksal terimlere dayandırmak yeterli değildi. İnsanlara önce kendi yaratılışlarını tanıyıp tarihi öğrenmeyi, böylece de dini tanımaya çalışmalarını önermiştir. Ortaçağdaki din anlayışının kendisini, kendi köklerinden yararlanarak zenginleştirmesi gerektiğini, inaksal düşüncenin dini köklerinden kopardığını söylemiştir. İbrani gizemciliğiyle Yunan usculuğunun birlikte insanlara çok yardımcı olabileceğini ve onlarsız Hristiyanlık düşüncesinin cılızlaştığını savundu. Abelard olmasaydı Boethius da, Aristo da unutulmuş olabilirlerdi. Aquino'lu St. Thomas ünlü: «Yalnız usculukla bakılırsa, Tanrı gerçeğini ancak çok az kişi görebilir» sözünü yadsıması sonucu, Abelard, Bernard'a da çatmıştır. Görüşleri yaşadığı çağdan ilerdeydi. Soisson ve Sens Konsülleri ona sansür uygulamakta gecikmediler. Ama şurası da kesin ki Rönesans Abelard'ın omuzları üstünde durmaktadır. İnsanları özgürlüğe ve geniş ufuklara iten onun düşüncesi idi. Papalık artık onu kabul etmek zorundadır.

Heloise'le olan ilişkisinin Abelard'ın ötekli yönlerini gölgede bırakmasından yakınırken, onların sevgisini anlatan bu oyunu niye yazdı-

ğım sorulabilir. Böyle bir soruya vereceğim yanıt, tiyatronun da sınırları olduğunu söylemek olacaktır. Sahne, ne denli ilgi duyarsanız duyun, bir savın ortaya konacağı yer değildir.

Bu oyunu yazmam istendi, ben de yazdım. Abelard beni hep ilgilendirmişti çünkü. O, üstün bir anlağı, ruhsal canlılığı yanında yoğun bir duyarlılığı olan bir kişiydi. Bu özelliklerin biri eksik olunca, ötekiler beni ilgilendirmiyor. Bir tek canlılık var, onun da türlü yanlarından söz edilebilir. Bu yanlardan birisi yoksa, ben ötekilerin de varlığından kuşku duyarım.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. MEKTUP

HELOISE'den ABELARD'a

Ellerin! Ellerin! Mektubu tutan ellerin!
İçyükümlülüğü borçluyum sana,
Bana yazılmamış olmasına karşın.
Elbette tanıdım yazını.
Değişmedi yazın elbette.
Acı olan değişmemesi hiçbir şeyin.
Değişmedi acı bile. Bu mektup
Bana yazılmamış olmasına karşın,
Açtım onu. Onu utanmadan açtım.
Dolan yapmış gibi de duymadım kendimi.
Düşünmem gerekmezdi, yerinde olup olmadığını
yaptığımı,
Bunca yıllık suskunluğundan sonra.
Şimdi de gereksiz bu.
Mektubu tutan ellerin!

O ellere duyduğum sevgi,
Mektubunu okumak hakkını veriyor bana,
Yazdıklarına sınıksız sarılmak isteği
uyandırıyor...

Cezasını buldu merakım,
Nereden bilebilirdim okuyacağımı her
satırda adımı?

Ya da bütün mektubun
Kısa bir özeti olduğunu kötü yazgımızın?
Hayır, sanmışım ki, ya da korkmuştum diyeyim
daha iyi,

Bunca suskunluğun,
Zamanın benden esirgediği dirliği
Sana verdiği enderdir,
Ve beni unutacak gücü bulduğundan.
Oysa seninle dolu sıcak anılara,
Kendimi bırakmamama yetti benim gücüm
ancak.

Bu ise aynı şey değil.
Kanıtıdır bunun on yıldır akıyan gözyaşlarım.
Nereden bilebilirdim
Senin daha acı çekmekte olduğunu
Benim de çektiğim gibi?
Çünkü se anlağı yerinde ve erdemleri olan bir
erkeksin,

Tüm Hristiyanlar içinde tek.
Sen bir erkeksin dedim, kendimi avutmak için,
Bekliyemem duymanı,

Benim duyduklarımı.
Bilirsin seni nasıl yücelerde gördüğümü,
Sende var bende eksik olan her şey.
Acılarımızı gözardı edebilecek denli
güçlü sanmışım seni,

Yanlış bir yargıya varmışım senin için.
Gücsüz olduğun anlamına gelmez bu.
Acılar hiç yokmuş gibi davranmak, ya da
Onlardan saklanmak gereğini duymadan,
Yüzyüze gelebilirsin acılarınla çekinmeden,
Öylesine güçlüsün demektir bu.

Şimdi büyük acını okurken, elinle yazılmış.
An, Abelard, ne çok seviyorum

Bu kâğıdı, bu mürekkebi,
Bana senin dokunuşunu getiren.

Şimdi yüreğimden dışarı taşıyor
Bu mutsuz yıllar boyu içimde sakladığım
tüm acılar.

Bu acılar benimle, benim boyumda, benimle
yaşıt,

Bu acılar benimle özdeş.

Şimdi bunları daha çok saklıyamam kendimden,
Senden de saklıyamam,

Bir zamanlar tümüyle seninken.
Bir zamanlar, —bu bir zamanlar sözü ne
denli acı dolu—

Bedenime öylesine yakın olan,
Ve onu kendisininmiş gibi duyandan,

Benim de onun bedenini duyduğum gibi,
Gecelerin doruk noktalarına birlikte at
sürüp

Gündüzlere dötnala koştığımız senden
Nasıl saklarım bunları?

Bunlar, biliyorum, yazacağı şeyler değil bir
rahibenin,

Ama rahibe değil bunları yazan,
Bir kadın var her rahibe örtüsü altında,
Ve bu örtünün altındaki kadın Heloise,
bilesin,

Her kadından daha çok kadın,
Ona sevmeyi Abelard öğrettiği için.

Bu acının —benimle özdeş olsa da—
Tümü kendim için değildir,

Senin içindir de bu acı.

Hiçbir şey belleğimden silemez

Yazdıkların için çektiğin acıları.

Belleğin karşısında hiçbir şeyin acıması
yok.

Anımsıyorum, nasıl, yalnızca kıskançlık ve
kötülükle

Ödüllendirildiğini ökenin.

Nasıl yargılı olduğunu yakılmaya büyük
yapıtının,

Ve senin dinsiz diye damgalandığını.

Nasıl aşağılandığını şiirlerinin

Anlamıyanlarca.

Onlar seni dünyalarından kovunca,

"Sığınak" dediğin bu küçük kadınlar
manastırını kurdun,

Ne iğrenç yorumlar yakıştırdı bu amacına da.

Ve sonunda sen, sığınacak en son yer
olarak görünce manastırı,

Nasıl uzaklaştırmak istedi seni aralarından,

Kardeş diye onurlandırdığın kimseler,

Yüzlerine vurduğu için bayağılıklarını varlığın.

Mektubun bir bölümünü yansıtıyor

Din adına sana yapılan işkencelerin.

Okurken acı yaşlar döküldü gözlerimden
senin için.

Ah, keşke yazmasaydın bütün bunları,

Toparlanmıştım biraz, şimdi yeniden
yitirdim kazandıklarımı.

Okuduğum her sözcük, birlikte yaşadığımız

O küçük ölümü yaşattı yeniden.

Tattırıldı tüm acılar sevenlere

Gözleri aracılığıyla,

Senin acını gördüm kendi gözlerimle,

Amcam iğdiş ettirdikten sonra seni.

Dahası, beni burada yapayalnız bırakıp

Gidişini gördüm kendi gözlerimle.

Şimdi yine o gözlerle okuyorum acılarını.

Ağlıyacak elbette gözlerim.

İlgini kazanmak için yazmıyorum bunları,

Belki bana yazarsın diye umuyorum
yazarken.

Acımasız olma, geri çevirme isteğimi,

Verebileceğin küçücük avuntuyu

esirgeme benden.

Yalnızca tek bir mektup. Bu kez de sen bana
yaz.

İzin ver, seni ilgilendiren her şeyi bileyim.
Ne denli üzücü olursa olsun,
Bilmek isterim her şeyi,
İç çekişlerim karışırsa seninkilerle
Daha az olur her ikimizin de acısı belki.
Bu mektubu, sen istersen şimdi
—Çünkü ben istiyemem, istemezdim
de,—
Elveda diyerek bitireceğim sonsuza değin!...

2. MEKTUP

ABELADR'dan HELOISE'e

Bana yazmamamı dilerdim,
Bana duyduğun sevginin ne ölüp
yitmesini.
Çünkü ölüp yitseydi senin duyduğun sevi,
Ölmüş olacaktı belki zamanla
Benimkinin de bir bölümü,
Tek. —ama tek— umudumuz bu.

Ne aptaldırlar sevinin
Kendilerini erince kavuşturacağını
Düşünen kadınlarla erkekler.
Hoşnutluğu ve mutluluğu bulacaklarını
sanamlar

Seviyi buldukları zaman.
Ayrı düşüncedeyiz bizler,
Onu bulup yaşıyanlar.
Sevi bütün acılarımızın nedeni,
Senin de ve benim de bildiğimiz gibi.
Sevi, sevi değildir böyle olmazsa,
Bir özenme, bir öykünmedir
Yapay bir gül gibi.
Pek çok insan böyle yaşar,
Yalnız böyle yaşayabilir onlar belki.
Çok acıdır çünkü bizim yaşadığımız sevi
Yaşayabilmek için.
Kimi zaman düşünüyorum merakla,
Amacını böylesi bir sevinin.
Var oluşumuzun doğum sancıları mı bu?
Bizim gibi sevinin
Dişleri arasına tutsak edilmiş
Acınaklı kişilerin,
Yalnız iki seçeneği var:
Ya çökekalmak acılar altında,
Ya zorlu bir savaşım vermek
Tanrı'ya yöneltmek için insana dönük bir
sevgiyi.
Tanrı'ya dönük bir sevgi içinse
Çok az kişi yeniden doğmuştur.
—Dilediğim bir doğuştur bu benim—
Sana karşı sevgim gerçekte ölümüm olmuştur.
Ozanca bir düş değil bu.
Bu bir gerçek. Ben ölüyüm sen olmıyan her
şey için.

Yaşam koşullarımı anlatmamı istiyorsun
benden.

Bunu yaptım.

Anlıyorum ne öğrenmek istediğini.

Merak ediyorsun nerede yaşadığımı,

Çalışıp çalışmadığımı, ne yazdığımı.

Bana şimdi St. Gildas Manastırı'nın başı
olduğumu söylediler.

Biliyorsun, dik bir kayalığın tepesinde
bu manastır.

Dalgaları görebilirdim hücremden, baksaydım
eğer,

Görmüyorum, bakıyorum ama.

Değerbilir kıyılara serpiyorlar köpüklerini

Güçlü dalgalar, boğalar gibi bellerini
kaldırıp.

Güneş doğuda umutsuzca yükseliyor,

Boynunu bükerek yitiriyor batıda

Benim hiçbir zaman yapamadığım biçimde.

Sıkıyor güzellikler beni,

Oyalıyamıyor doğa.

Seni düşünüyorum okurken,

Yüreğimde tek sen varsın yalnız olduğum
zaman.

Duaları yönetirken bile seninle birlikte
düşüncelerim.

Koşullarım böyle işte.

Bunları gizlemek zorunda bıraktı beni

Kör inançlar bütün dünyadan.

Sen beni zorladın açıklamaya.

Bunları sana açıklarım yalnız,

Sen olduğuna göre nedenim.

Sen benim kaçtığım düşmanımsın,

Andictim, seni unutmaya karar vererek,

Hiçbir zaman birbirinin tümleci olamayacağını
bilerek sevimizin.

Bu denli değerli bir şeyin,

Sararıp solduğunu görmektense elimde,

Daha iyisi diye düşündüm, bir an önce
bitmesi.

Karar verdim böylece,

Birbirimize veremediğimiz avantajı

Felsefeyle dinde aramaya.

Senin sevinden kaçmakta gördüm çıkış
yolunu.

Yüreğimdaki coşkuları yatıştırır sandım

Kendime uyguladığım sıkıdüzen.

Ama varamadım hiçbir sonuca.

Uzaklık, yokluk, katı sofuluk,

Biraz daha itekledi beni özlemlere.

Andiciyorum kendi kendime her gün

Seni unutmak için,

Sonra hiçbir şey düşünemediğimi
görüyorum

Senden başka.

Gücsüzlüğüme kızıyorum sonra da,

Yine de içyüklülüğüyle dolduruyor içimi

Senden kurtulacak gücü bulamayışım.

Çelişki şurada ki sana olan sevgimi

Mayalandırmaya kurulmuş bu erdem
yuvası sanki.

Uzun sessizlik saatlerinde benimle
konuşuyorsun.

Seni bana getiriyor,
Tanrı'yla başbaşa kalmak için dünyadan el
eteki çektiğim saatler.

Düşmanımsın sen benim,
Acımasız bir düşman, acımasızlığına dört elle
sarıldığım.

Sana hınç duyuyorum, — seviyorum
seni —

Dua ediyorum sana ilgisiz kalabilmek için,
Sevgimizde hiçbir umut yok, biliyorum.
Tek umudumuz,
Sevgimizden üstün kılabilirsek,
dinimizdedir.

Ne denli güçsüz, istençsiz, ne denli aptalım,
Öylesine inandığım Tanrı'ya yöneltemez-
sek eğer,

Birbirimiz için duyduğumuz sevgiyi.
İnançlısın sen de, biliyorsun, koruyucu-
muz yalnız O.

Biz, rasgele bir yazgının beceriksiz elinin,
Ve insanların ayırdıkları sevenleriz.
Birleşmemiz ancak kendimizi tümüyle O'na
vermemizle olanaklı.

Yine de kulu olacaksın iki efendinin,
— Tanrının ve benim —

— Bütünümlle adadığım için kendimi sana. —
Anılar kadının oldu benim,
Bağlılıkla dolu sencileyin.

Hep 'efendim' derdin bana,
— Anımsıyorsun —

Kafanı yararsız bilgiler,
Kuşkulu düşüncelerle doldurduğum
saatleri.

Sen hiç mi hiç dinlemediğin söylediklerimi,
Bense duygularımı hiç mi hiç
anlatmıyorsun,

Nasıl öğrettiğini öğretmenine
Sevmeyi gözlerinle,

Ve nasıl çabuk öğrendiğini öğrencinin,
Duyduklarını, dudaklarıyla birleştirmeyi.

Senin eldeğmemişliğin pahasına oldu o dersler,
Benimse özgürlüğüm.

Amcan, — eğer amcan idiyse
Çünkü kıskançlığı,

Kan bağından çok seni elde etmek umutlarını
acığa vuruyordu —
Benden öc almaya kalktığı zaman.

Seni sevmek gücünü yitirebilseydim ah,
Doyurmak yeteneğimi yitirdiğim zaman
sevgimi,

Ne dinginlik, ne dirlik bağışlamış olacaktı
Kasap bana o zaman!

Ama acı yanı için, sana olan tutkumun,
Çılgınca büyümesi içdişliğimle birlikte.

İsteklerimi doyuramamasına karşın bendim,
Bana işkence etmekten başka birşey
yapmıyor beynim,

Anıları ile kendini bana ilk kez verişinin.
Bu benim yıkımım,
Maskem — giysim ve alışkanlıklarım —
Şimdi bunu biliyorum, her zaman
biliyordu Tanrı,
Bir süre aldatabiliriz insanları,
Daha da uzun bir süre kendimizi,
Ama aldatamayız O'nu hiçbir zaman.
Ben bittim! Miserere Nobis. — Bize
acımak gerek. —

3. MEKTUP

HELOISE'den ABELARD'a

Yanıt vermedim mektubuna, veremedim,
Öylesine yıkılmışım.
Hayır, yıkılmışlık da değil, utançtı duyduğum.
Anladım ki, ben sana
Duygularımı göstermeseydim eğer
Sen de açığa vurmayacaktın seninkileri.
Benimkiyle eşdeğerde, kestirebilmeliydim,
— Ah, hayır, benimkinden büyük —
Senin duyduğun acılar.
Doğru değildi yazmam sana,
Doğru değildi bana yazmanı istemem.
Benim bunun suçlusu.

Şimdi bile yanıt veremiyorum mektubuna,
Mektup değildi, sanki çığlık çığlığa bir
seslenişti bana.
Bir erkek — ister baba, ister kardeş, ya da
sevgili olsun —
Bir kadının önünde ağladığı zaman
Bir çocuk gibi duyumsar kendini.
Ne yapabilirim seni avutabilmek için, ah!
Yüreğimden tüm göğsüme yayıldı acılarım.
Utanç duyuyorum,
Biliyorum, silemez hiçbir şey bu utancı,
İstemeyeceğim beni bağışlamayı,
Kuşkulanmak olurdu bu sevgiden.

Geçen hafta boyu,
Upuzun yedi gün boyunca — mektubun,
Suçladı beni durmadan,
Onu taşıdığım süre
Seni sakladığım yerde.
Daha iyi olacağını düşündüm
Bir daha yazmamamın.
Şimdi görüyorum, olanlar oldu bir kez,
Acımasız olacağı denli aptallık olur yazmamak.
Yaralarımızı sarmaya bundan böyle
Yalnız mektuplar yarayacak,
Bu yaraların depreşmesine neden
onlardır — çünkü.
Tek yol bu avutabilmem için,
Yitirmiyelim bize kalan bu küçücük
mutluluğu.

Mektuplarımı kötüye kullanamaz bundan böyle
Yaşamlarımızı yıkan dünya bile.
Daha kocamamışsın gibi okuyacağım

mektubunu,

Sen de benim yazdıklarımı eşinmişim gibi
oku.

Birçok kimsenin, onları önce senli benli,

Sonra acımasız, en sonra da duygusuz
yapan mutlu koşullarından

Daha sıcak, daha ince, daha avutucu

Daha da yakın yapabilir birbirimize

Konuşmamız kâğıt üstünde.

Onun için kırma beni, kendini, ya da her

ikimizi,

Yaz ki okuyabileyim gizli düşüncelerini.

Her zaman yanımda taşıyacağım

Ve seni öpmüş olduğum gibi öpeceğim
mektuplarını.

Kıskanabiliyorsan eğer,

Kıskan mektuplarını okşayışlarımı.

Senin tek yarışıcın onlar. Onların mutluluğuna
imren yalnız.

Düşünmeden, kısıtlama yapmadan,
gelişigüzel yaz,

Beyninin değil, yüreğinin sesini duymak isterim

Bir kadın olarak ben.

Şimdi artık yaşıyamam, sürekli olarak

Beni sevdiğini duymadan,

Çünkü tek şeydir sevgin beni yaşatan.

Bir küçük kuş gibiyim,

Sen havasın üstüme esen,

Bir minik balık gibiyim,

Sen gölsün üstümden akan.

Benim çölüm olur senin suskunluğun,

Boğulabilirim bir gün bu suskunluktan.

Dua etmeye gidiyorum şimdi,

Hoşnutlukla gidiyorum, senin gönül

hoşluğun için,

Sendin beni buraya yerleştiren.

Bana ANA diyorlar,

Doğru, öyleyim: Senin annen,

Bana 'eşim' demelisin,

Öyleyim çünkü, karınım gerçekten.

4. MEKTUP

ABELARD'dan HELOISE'e

Çok az kimse.

Bizim sevdiğimiz gibi sever, çok az.

İçyükümlülüğüyle doluyum,

Üzüntüm içinde bile.

Çektiğim acı olmayacak olmasa bu neden.

Yine de dört elle sarılıyorum bu nedene.

Yokluk gömütüdür sevinin derler,

Öldüğü söylenir ayrılıklar sonucu
insanların sevgisinin.
Öyleyse niye hiç azaltmadı biraz olsun
Bunlar bizim sevgimizi de?
Senin yokluğunda bütün bulduğum,
Değişmez ama acı veren anıları
sevdiğimin.
Ancak istencimle anımsayabileceğimi
sanmıştım
Bir daha görmezsem seni.
Ama gerçekte olan,
Kendim için bile bir anı durumuna
geldiğim.
Sen benim özdeşim oldun.
Önemini yitireceksin sanmıştım,
Oruçlar ve çalışmalarım,
Ama okuduğum tek kitap gözlerin,
Kesintisiz oruçlarıma, kat kat artırdığım
çalışmalarına karşın.
Açıkça söylemeliyim çok yorucu
olduğunu bu saplantının.
Yine yapmaya çalışıyorum
Sana raslamazdan önce yaptığım her
şeyi.
Aristo'ya karşı çıkıyor,
Tartışıyorum öğrencilerle,
St. Paul'e ilişkin bir inceleme hazırlıyorum şu
sırada,
Ama boş hepsi de.
Yararsız da. Çünkü ne dört İncil,
Ne de mektupları Resullerin,

Geri vermiyor bir adamın erkekliğini
Dipdiri bir erkekken daha kendisi.
Niye can kafesim sakatlınsın
Bu 'İlk Günah' inakiyle?

Derinleştirme acımı bağlılığınla,
Düşüncende olsun bağlı kalma bana
Bedeninle yapamadığına göre.
Başka bir Heloise ol
Benim başka bir Abelard olduğum gibi şimdi.
Böylece it beni ilgisizliğe,
Tanrım, nasıl özenle bakıyorum
Bizcileyin derin sevmeyi bilmiyenlere.

Okullu bir delikanlı coşkusuyla yazdığım bu
tutku ne?
— Boş, kıskanç, yırtıcı, acımasız —
Bir insansal sevgi değil mi bu?
Aldanmıyorum, hayır,
İnsalsal bir sevgi bu.
Bu kısacık gelgitleri
Kim yaşadıysa daha önce,
Ve kim tanık olduysa döneduran
Bu kısır döngüye,
Bir bakmıştır ki, daha içine girmeden
Dışına düşmüştür çemberin,
Dışarıda olan da içeride
Buluverir kendini birden.
Satılık kalçalar gibi gözalıcı
Aşağılık bir dönme dolap,

Gözyaşlarımız da hızlandırmak için
gidişini.

Hor görmeme karşın insansal sevgiyi
Kurtulabilmiş değilim ondan.
Yüreğim bağışlamakta onu,
Anlağım suçlarken.

Ne denli sık denedim seni hor görmeyi,
Belleğimde sıralıyarak eksik yanlarını
tümüyle,

Anımsıyarak tüm başarısızlıklarını,
Yalan söylediğin,

İyi davranmadığın zamanları...

Olmadı bunların da yararı, çünkü

Bu yanlışlar olmasa sen, sen olmazdın.

Erdemlerini de övebilirdim,

Anımsıyarak güzelliğini,

Ya da düşünerek boynundaki beni.

Benim ünüm var bir düşünür olarak.

—Bir düşünür tutkularına gem
vuramıyan!—

Sense ülkenin ve kilisenin

En bilgili ve yetkin soylu kadını

Değil misin?

Ama yine de ikimiz tutsağıız
duygularımızın.

Ruhumuzun paçavraya dönmüş parçalarını
toplamaktan,

Ya da sağduyumuzun son kalıntılarını,
Anlağımızı kullanmak yeteneğinden yoksun.

Duramaz mıyız biraz,

Bu çok hızlı gidiş

Bir çöküntüye neden olmadan?

Bir erkek gibi konuşmama azıcık katlan,

Şunları da düşünerek:

Bir yana gözyaşlarını koy,

Benimkileri de ekliyerek,

Coşkularımızı ve kaygılarımızı,

Kıskançlık ve üzüntüleri,

Güvensizlik ve korkuları,

Bunların hepsini topla,

Ve gör ne denli ağır bastıklarını

Sevinin verdiği kısacık mutluluklar

yanında.

Aptallardır ancak batkına uğrıyanlar,

Biz niçin ayak diretelim

Ödemekte elimizden gelenden çoğunu,

Elde edemeyeceğimizi bilerek

Hiçbir zaman karşılığını?

Neredeyse görüyorum şaşırdığını

Bir bakkal gibi yazdığımı.

Yinelemeye çalışıyorum kendi kendime

Sana öğrettiğim şeyleri bir zamanlar.

Senin geçmişimde kaldığın,

Geleceğiminse çalışmalarımda olduğu

Gün gibi açık.

Seni de özgür kılar bu düşünce.
Acı mı geldi sana duymak bunları?
Doğum da öyle...
Ama niye duyumsıyamıyorum
kurtuluşumu?
Yeni bir yaşam yok, bir hiçlik sardı her yanıma,
Ölü benzeri, ya da
Bakımsız bir gömütün taşları gibi.
Bu olmaması mı demek geleceğimin?
Yazdığım bütün şiirlerimin,
Ve yazmadıklarımın, gözümde
Senin bir ayak parmağın denli
Değeri olmadığı mı demek?
Sorun şu ki, hem bir ozan, hem bir düşünürüm
ben.
Bilir ki düşünür,
Tek gerçekliği sözcüklerin, yine sözcüklerdir,
Ve bir otun yaşamından bile daha
kısadır
Yaşam en iyi yazın için.
Sonra kendi kendime soruyorum,
Amacı ne olabilir diye
Bizimki gibi bir sevinin?
Eğer Tanrı'nın bir tasarısı varsa,
— Ki inanıyoruz olduğuna —
Bizim gibi*seviyi tümüyle yaşayanların
Ergeç birbirinden koparak ilgilerinin
Tanrı'ya yönelmesi,
Amaçları arasında mıdır O'nun?

Gel gör ki nedir amaç?
Seni kendi ruhumun
Bir görüntüsü olarak sevdiğim için,
Bu sevgi yoluyla gitgide,
Ulaşacak mıyım Tanrı'ya?
O mu amaç?
Yoksa bir araç mısın sen beni O'na ulaştıracak,
Ve seni O'na götürmek için mi
gönderildim ben?
Şimdi yalvarıyorum Tanrı'ya ve sana dizçöküp,
Utanmadan, hiç küçüklük duymadan,
Seni bana versin, yakarışım bu,
Beni O'na götürmen için.
Sonsuz bir gereksinme duyuyorum çünkü
buna.
Eğer sen kendini çekip alırsan benden,
Bu, ruhumun da Tanrı'nın kopup boşluğa
savrulması olur.
Bir elimle özgür bırakıyor,
Öteki elimle kendime çekiyorum seni.
Ama nedir özgürlük?
Özgürlük acımasızlığıdır sevinin.
Daha yazmıyacağım,
Bilmiyorum başka bir şey çünkü,
Sana duyduğum gereksinimin
Sonsuzluğundan öte.

5. MEKTUP

HELOISE'den ABELARD'a

Anlatamam bana nasıl erinç verdiğini
mektubunun
Okuyuncaya değin son satırı.
Son satır bir bıçaktı sanki.
«Daha yazmıyacağım, çünkü başka bir
şey bilmiyorum.» Diyorsun.
Mektup elimden düştü
Okurken bu sözcükleri.
Daha yazmıyacağını söylemen yalnızca bu
mektup için midir,
Yoksa korktuğum gibi,
Hiç mi yazmıyacaksın bir daha?
Böylesine acı veren birşey yazdığı için
ellerine,
— Söylemek istediğin böyle değilse eğer —
Acımasızca üzüntülere boğan dilimize
Hınç duyuyorum şimdi.
Ve eğer sevide,
Kuşku çıkarsa ortaya,
Korkarız kolayca açılacak yaralardan.
Eğer, «Şimdilik daha yazmıyacağım» demiş
olsaydın,
Bu «şimdilik» sözü kutsanabilirdi o
zaman.
Umudum olurdu benim de. —Yazılmamış ama.—

Ve «hiç mi hiç» anlamına gelebilir

«daha».

Boğuk sesler çıkarmakta,
Tıkanmış canlar gibi bu sözcükler.
Bir büyük acı sevgim bu gece.
«Hiç mi hiç» olamaz! Olmamalı!
Acı yüzünden yazmıyorsan eğer,
Görevin olduğu için yazmalısın!
Unuttun mu senin elinle kurulduğunu bu
manastırın,
Senin kızkardeşlerin olduğumuzu
unuttun mu?
Çocukların sayıyoruz biz kendimizi.
En genç rahibe adayı bile burada
Senin biliyor kendini.
Senin istediğin biçimde yapıldı
Bu duvarlar, bu tapınak.
Sen değiştirdin burayı,
Hırsızların barınağıyken bir zamanlar,
Sen bir tapınağa çevirdin.
Görmüyor musun bize yol göstermek zorunda
olduğunu?
Sen burada yaşıyorsun hepten,
Bir kadınlar manastırı olmasına karşın burası.
Senin sözünle kuruldu çünkü,
Senin görüşün can verdi buraya.
Ve senin adındır ancak
Benim kendisine karşı sorumlu olduğum.
Bana yazmak istemiyorsan eğer,
Yalvarırım sana bizlere yaz.
Bilmelisin ki burada biz,

Kendimizi adanmış olsak da kutsallığa,
Kutsal değiliz kendi içimizde.
Bizi korumaktan uzak,
Törelere, duvarlar, demir parmaklıklar.
Sensin bizim dayanacağımız kimse.
Senin diktiğin bir bağ gibiyiz biz,
İzin verecek misin ısırgan otlarının sararmasına
her yanımızı?
Erdemlilik yalnızca benliğimize yapılmış
bir aşı,

Bahçıvan sendin.
Bilmelisin ki aşı,
Yaratılışımıza bağlı olarak tutar ancak.
Ve biz kadınız.
Tembel bir adam da tohum ekebilir,
Önemli olan onu yetiştirmektir.
Özen ve düzenli bakım gerekir.
St. Paul Korintos'lular içine inanç
tohumları saçtığı zaman,
Apollos suladı, Tanrı geliştirdi.
Sen de bizi yönetirken,
Yöntemin bu olmalı.
Ama niye seni etkilemek için ille de
Kendi dileklerini gözdürdüyse
Çocukların adına yalvarayım sana?
St. Austin'lerle Jerome'ler,
Paula'larla Melania'lara
Mektuplar yazdılar.
St. Jerome gibi dıvranıp,
Tartışman yanlış olabilir mi
Kutsal yazıları benimle?

Ya da St. Austin'in yaptığı gibi,
Bana açıklayamaz mısın
Güzelliklerin yapısını?
Ne öğretebilirim ötekilere,
Yol göstermezsen sen bana?
Ah, insanlar öyle bir araç yapsalar ki,
Sen ona konuşsan, ben de seni duysam,
Hiç önemli olmasa uzaklık.
Sen bana yazmalısın, ya da bize,
Böyle bir araç yapamadıklarına göre.
Karınım ben senin sonuç olarak,
Evlilik yasal kılmaştır yazışmamızı,
Beni bu yolla hoşnut etmemek niye?
Dedikodulara da neden olamaz bu,
Ayrıca bozamaz andını da!

İyi bir nedenle bulunuyorsam bu manastırda,
Görevlerimi bağlılıkla yerine getirmem
icin
Gereksindiğim gücü bana vermelisin.

Anımsamaya çalış, unutmuşsan eğer,
Günlerimi nasıl geçirdiğimi,
Bir köpeğin yiyeceğini almak için yalvardığı
gibi
Biliğinden yararlanmaya çalıştığımı.
Yokluğundaki zamanlarda da
Sana yazmak için nasıl,
Bütün dünyadan gizlendiğimi.

Ama anımsıyamazsın şimdi söyleyeceğimi,
Bilmiyorsun çünkü,
Seni görebilmek için ne düzenler kurduğumu.
Seninle birlikteyken
Nasıl sakladığımı kitaplarını,
Unuttuğunu söyleyerek onları
Sana getirebileyim diye gittiğin zaman.
Bir gün de yalandan hastalandığımı
Yalnız görebilesin diye beni odamda.
Böyle oyunlar oynamaya
İtiliyoruz biz kadınlar kimi zaman,
Töreler bizi tutkuların araçları durumuna
soktuğu
Ve kendi tutkularımızı dile getirmemize
izin vermediği için.

Seni seviyorum, sakatlığından da hoşnudum,
Amcam, — amcam olduğundan ben de
kuşkuluyum, —
Kadınlığının yalnız güçsüz yanlarını
Göz önünde bulundurduğu için,
Cayacağımı sandı sevmekten,
Kösnül isteklerimi doyuramayacak birini.
Bir erkeği sevdiğimi sandı, bir insanı değil.
Amacına ulaşamadı yaptığı kötülük,
Seni eskisinden çok seviyorum çünkü.
Daha da seveceğim seni
Ruhumun bütün sevecenliğiyle,
Ömrümün son soluğuna değin.
Sevgimin nedeni öc almak olmasa da
Ondan aldığım öc olacak bu benim.

Mutlu ettiğimiz zamanlar birbirimizi,
Ruhumuz ve bedenimizle,
Söylemişimdir hep sana,
Beni mutlu kılanın
Erkeklik gücünün değil,
Sevgini kazanmak olduğunu.

Bunun için bana inanmalısın.
Anımsa seninle evlenmek için
Gösterdiğim o sınırsız gönülsüzlüğü,
Bilmeme karşın evliliğin
Dinimizde ne denli kutsal olduğunu,
Ve bir eşin dünyadaki onurlu yerini.
Metresin olmak benim için
Çok daha ilginçti,
Çünkü özgürlük vardı onda.
Bir sözleşme gibidir evlilikteki bağlar
Gereksinme duyulmadığı zamanlar bile.
Küçümsüyordum eş olmayı,
Mutlu bir sevgili yaşamı yanında.
Bir köpek de tasmaı olmasa bile,
Bağılılığından kalır yanımızda.
Böyle bir özgürlüktü gereksinme
duyduğum.

Seni yeğlediğimi, sana değilse bile,
Kanıtlamak istiyordum,
Dünyaya ve kendime.
Bu günkü sevgilim, yazmıyacağım daha
çok,
Yarın yazarım yine.
Görüyorsun nasıl kaçındığımı,

Kuşku uyandırabilecek sözlerden,
Sen de benim gibi korkmıyasın diye.
Yalnız oturacağım şimdi,
Sessizlik en iyi dile getirendir sevgimi,
Hiçbir sözcük tümüyle anlatamazken onu.
Benim bu sessizliği kucakladığım gibi,
Seni de kucaklar bu sessizlik belki.

6. MEKTUP

ABELARD'dan HELOISE'e

Sakatlığını anımsatmak incelik değil,
Eli kesildikten sonra bir hokkabaza.
Gözleri çıkarıldıktan sonra da
Bir ressama
Resimlerinin nice güzel olduğunu söylemek,
İncelik değil hiç.
Böylesine alay ediyorsun benimle,
İstemekle önderliğimi.

Sen böyle davranışınla,
Yolumu ne denli yitirmiş olduğumu,
Anımsatıyorsun bana.
Yaşamımın ortasında,
Karanlık bir ormanda yitmiş gibiyim.
Artık ne çevremi göreceğ gözlerim var,
Ne de yolumu bulduracak ellerim...

Sana yazmam için yalvarıyorsun,
Ben kurduğum için manastırınızı.
Ben kurmadım orayı, kuran Abelard'dı,
Gerçek Abelard'sa, öleli yıllar oldu...

Söyleme sakın beni yücelerde gördüğünü,
Ne olduğumu anımsatıyor şimdi bana bu.
Senin tanıdığın adam değilim ben hanidir,
Saygınlığım yok senin gösterdiğince
Saygım kalmadı benim de kendime.
İyimser yerbilimciler gibidir insanlar,
Yalnızca taş katmanları ve çakıl taşları varken
içlerinde
Zümrütler ve yakutlarla dolu sınırlar
kendilerini.
Doğru, kendi kendime bir üniversite olduğum
Söylenirdi bir zamanlar.
Tartışmalarımı,
Porphyry ve Boethius'a ilişkin
açıklamalarımı
Dinlemek için Notre Dame'ı
Doldururken tüm Paris'liler.
O zamanlar birçok soruya yanıt bulabiliyorsam
eğer,
Gerçek sorunla yüzyüze gelmediğimden
bu,
Kendi sorunumla karşılaşmadığımdan.
Tartışmalarda yendiğim,
Champeaux'lu William,
Bir kez görmeliydi şimdi,

Usculuktan uzak, erimiş, düşekalmış beni...
Yalnız erkekliğim değil yiten,
Beni seçkin kişi yapan o ruh ta birlikte öldü.
Koca Anselmo
Şimdi görmeliydi beni.
Duygularımın yıkıntılarında
Nasıl sürüklendiğimi,
Ararken yitirdiğim,
Ya da hayınlığa uğramış kişiliğimi.
Bu durumdaki adam mı yol gösterecek
sana?
Hayır, bırak ta kendi içimde,
Tanrı'nın, bana bağışladığı şeyleri
arıyayım,
Değer vermeyip de boşa harcadığım.
Şimdi boşluğunda günlerimin,
Durup bir dilenci gibi,
Bakıyorum geçmişteki kendini beğenmiş
yaşantımın
Dört nala gidişine.

Ah, biraz sevecen olabilseydim
Kendime karşı,
Biraz da acımalı.
Sana da verebilecek birşeycikler
Bulabilirdim içimde belki.

Ama rahat bırak beni şimdi,
Daha seni sevmemi isteme benden,

Kaçınıyorum seni sevmeyi sürdürmekten.
Tanrı'yla benim arama
Koyacak mısın kutsal varlığını?
Bağlı olduğum şeylerle benim aramda
Aşılmaz bir duvar mı yapacaksın şimdiki
görüntünü,
Yalnız seninle dolu anıların bile
Görünmez bir engel olmaya yettiği yerde?

Sen yeterince iç çekip düşler görmemiş gibi,
Hoş karşılamıyorsun,
Tanrı'ya yönelik kısacık bir duamı bile!
Senin yeğlediğin ne, açık söyle:
Sonsuz bir erinç bulmam mı, yoksa
Birden bir boşluğa yuvarlanıp yitmem mi?

Bir arp gibiyim ellerinde senin,
İstedığın gibi çalabilirsin beni,
Ya dinginliğin sessiz müziği olur çaldığın,
Ya da tutkunun ve derin acıların
Gürültülü ezgileri.
Senin elinde bu.

Eğer istiyorsan kurtuluşumu,
Uzaklaş, benden uzaklaş.
Seviyorsan eğer beni,
Gösterme bana sevgini.
Tutmayıabilirsin bana verdiğin
Sözlerin hiçbirini.

Tanrı'nın ol, yalnız O'nun.
Dua ediyorum,
Yitirmek için seni.
Böylece kendimi,
Tanrı'da bulabilirim belki.

7. MEKTUP

HELOISE'den ABELARD'a

Senden uzaklaşmamı istiyorsun demek,
Yapmıyacağım böyle bir şey.
Uzaklaşmıyacağım, yapabilecek olsam bile,
Böyle bir şey yapmıyacağım.

Göstermeyim istiyorsan sevgimi sana,
Umut görmediğin için sevgimizde,
Hiçbir zaman yoktur umut sevenler için,
Umut değil, sevgi istiyorum ben ayrıca.

Niye sanki,
Denetleyip kullanabileceğimiz
Şeylermiş gibi göz ediyorsun
Duygularımızdan?
Denetlenebilir olsalardı eğer,
Düşünce olurlardı, duygu değil.
Tanrı için neden aramaya benzer
Nedenler aramak duygularımız için.

Diliyorsun, kötü bir düşünür,
Daha da kötü bir dinciyim ben.
Şunu öne sürüyorum yine de,
Var olan bir şey için gerçekte,
Gerekmez neden ya da bir kanıt,
Var oluşundan başka.

Ya kesinlikle vardır, ya da yoktur sevgi,
Gereksinmez bir amaç ya da ereğe,
Yeter kendi kendine, kendine özgüdür,
Umuda gereksinmez, kuralı da yoktur
hiç!

Ve eğer bir yanıysa acı çekmek sevinin
Ben hoşnudum acı çekmekten.
Sense acı çekiyorsun çünkü,
Yaratılışında boyun eğmekten alıkoyuyor
Gururun seni.
Oysa Tanrı'nın bir parçasıdır yaratılışın.
Öyleyse niçin sevgilim,
Kabullenmiyorsun, acı olsa da sevini?

Tutkumun amacı olduğun için
Sanırım kendini suçlamaktasın.
O yüzden bağlı kalmamı istemen,
Sana değil de kendi dualarıma.
O yüzden kaçınıyorsun
Karşılık vermekten bana.
Ama dindarlığını kullanıyor değil mısın,
Bana ilgisizliğini gizlemek için?
Senden çok daha azını beklesem,

Duyuncun dinginleşmiyecek miydi sanki?
Ama hiç de geri çekilmiyeceğim ben!
Kurtarmak istediğini söylüyorsun

ruhunu,
Bırak açıkça söyleyeyim içimdekini:
Ben yalnızca sevgimizi kurtarmak
istiyorum,

Özdeştir bir kadın için çünkü,
Ruhun kurtuluşuyla sevginin sürekliliği.

Eğer sevmek günahsa,
Ben günah yüklüyüm, tövbe de etmiş
değilim daha,

Dahası da,
Böylesi bir günah işliyebildiğim için,
İçyüklülüğüyle doluyum Tanrı'ya.
Sen kendi öğretilerde,
Büyük yapıtın 'Evet ve Hayır' da söylüyorsun:
«Yaşamın özünü çok iyi anlamak
istiyorsak eğer,

Gerçekliğini tümüyle kavramalıyız önce...»

Şunu da sen yazdın:
«Kötülük tek olmadığına,
Ve atılamadığına göre
Tanrısal düzenin dışında,
Hem iyinin hem de kötünün
Bir amaç olmalı varlığında
Bedende ve ruhta olduğu gibi.»

Besbelli düşünürün ussu karışmış!...

Beni ve seni birlikte içeren
Sevgimi unutarak,
Benim gerçeğim olan evrensel yapımdan
Apayrı bir biçimde davranıyorsun bana,
Yazıklar olsun sana!
Nasıl bir Tanrı'dır ki tapındığımız,
Bizi bir bütün olarak yaratmasına karşın,
İçyüklülüğü duymamız koşulunu koyuyor
Ancak bir bölümü için yaşamın?
Çılgın değil midir böyle bir Tanrı?
Beni bir kadın olarak yarattı önce,
Şimdi de yadsımamı buyuruyor yaratılışımı,
Senin kendi yaratılışını yadsımaya
çalıştığın gibi.

Öğrenemem o Tanrı'yı sevmeyi,
Önce seni sevmeme izin vermezse.
Sevgi bölünemez,
Tanrı'nın da bölünemezliği gibi.
İnanmamı ister misin,
Ayaklarını tapınmanın dışında tutup
Yalnızca ellerinle tapınmanı buyuran,
Senin tutkunu değil,
Yalnızca dualarını isteyen
Bir Tanrı'ya inanmamı?
Benden almak isterse seni,
Böylesine kışkacı bir Tanrı,
Hıncı duyarım ben de O'na.
Tanrı olamaz O bana!
Sevme yöntemi buyusa eğer Tanrı'nın
Yarışabilirim O'nunla!
Yerinmesiz bir içdöküştür bu,

Şimdi de dinle ettiğim küfrü :
Böyle bir Tanrı'yı değil
Salt seni seviyorum!
Bu duygumun ictenliğine de,
Andiçer, baş koyarım!

On yedi yaşıdaydım,
İlk kez verdiğim zaman kendimi sana.
— Nerede o günler şimdi, ah —
Gencecik bir kızdım, senin sevgindir
kadın yapan beni.
Giderek olgunlaştım bu sevgiyle ben ancak
Acılarla dolu dola.
Oysa ıcyükümlülüğü duyuyorum şimdi
O acılar için.
Geri gönderiyorum olgunluğumu sana,
Tut onu ellerinde bir gelincik çiçeği gibi,
Öğren bu kadının nasıl öğrendiğini sevmeyi.
Geri çevirme onu, koparma yapraklarını,
Kendin yarattın çünkü varlığınla onu.
Öylesine seviyorum ki seni,
Seni inceliğin için, seni acımasızlığın için,
Yumuşaklığın için, zorlayıcılığın için
seni,
Seni, ozan olan seni,
Sende olan ve olmıyan her türlü
özellikli!
Ta çocukluk yaşantılarından
Ölümün sana vereceği korkunc
soğukluğa değin.

Boynundaki kabarmış damarları değil yalnız,
Koltukaltlarının terini,
Seviyorum seni, hem bedenini hem anlağını,
Beni alevlendiren görünüşünü,
Ve bende elini tutmak isteğini uyandıran
yokluğunu.

Ben böyle seviyorum,
Tanrı böyle sevmiyorsa bile.
En çok kutsandığımıza inanıyorum
En çok bütünleştığımız zaman.
Yok, eğer böyle sevmiyorsa Tanrı,
Tanrım kılacağım sevgiyi.
Yok, hayır, sevgimden caymıyacağım.

Bu mektubun kimi bölümlerinin yırtılmış
olduğunu göreceksin.
Gelişigüzel yazdığım bölümlerdi onlar.
Bende kalacaklar utanmıyayım diye.
Öfkeyle ve kıskançlıkla yazılmış
Gönderdiklerim göreceğin gibi.
Öfkemin, kıskançlığımın armağanı
bunlar,

Ve sevgimin kanatları,
Beni sana getiren.

Bu Tanrısal Tapınak,
Sonsuza değin kutsanmış olan,
Bu bayramlar
Ne çok ve ne denli zengin!
Bu bayramlar

Acıdan yorgun düşmüşler için bir dinlence,
Güçlüler içinse bir ödül!
Tanrım, ne zaman her şey herkes için olacak!
(Birinci Bölümün sonu)

İKİNCİ BÖLÜM

8. MEKTUP

HELOISE'den ABELARD'a

Nasıl da acımasız erkekler,
Önce bize sevmeyi öğretirler,
Geri çekilirler sonra da,
Biz daha sevmeyi sürdürürken.
Ne denli acımasızsın Abelard,
Yazmadığın için sen de.

Tam üç haftadır bekliyorum.
Birinci hafta bekledim hep güvenle,
Biraz daha inanarak her günün
Mektubunu getireceğine bana,
Gelmediğine göre bir gün önce.
Biraz daha arttı umudum her geçen gün,
Daha büyük bir düş kırıklığına
Bırakarak yerini sonra.
İkinci hafta incitti beni,
Sağlığının iyi

Ve suskunluğunun
Kasıtlı olduğunu öğreneli beri.
Başlangıçta, kendi kendime,
Güçlü davrandığını düşündüm senin.
Biliyordum yanılgımı,
Güçlü olduğundan değil suskunluğun,
İlgilizlikti yalnızca.
Oysa biliyor olmalıydın nasıl beklediğimi!
Hep duş kurarak geçirdim son haftayı.
Dayanamıyacağım denli
Acılarla doluydu çünkü.

Yanımdaydın hep kurduğum düşlerde,
Konuştum seninle,
Yüksek sesle konuştum,
Seninle yavaşça konuştuğumuz
hücremde,
Taniştığımız, kavga ettiğimiz, güldüğümüz
bahçede,
Dahası, seninle ya da yalnız başıma
Fısıldaştığımız kilisecikte.

Seninle bu denli açık konuştuktan sonra,
Kimi düşüncelerimi yazmamak gülünç
geliyor bana.

Ben sana yazacağım
Sen bana yazmasan da.
Boğuyor suskunluk beni.
Birazcık soluk alabiliyorum hiç değilse
Elimdeki kalemin yardımıyla.
Kırınım sana,

Niye mi? Bak dinle!
Tüm erkekler dinlesin nedenlerimi.
Bize önce seviyi öğretip, yüz
ceviriyorlar sonra.
Nasıl bir dirençle yalvardın öncelerî,
Seveyim diye seni!
Bense çabuk bıraktım kendimi sana,
Çok kolaklıyla kazandın gönlümü
Özdeş kolaylıkla yüzüstü bıraktın sonra,
Şimdi de caymamı söylüyorsun bana,
Benzer bir kesinlik ve kandırışla.
Sana gelmem için yalvarıyordun bir
zamanlar,
Uzaklaşmamı istiyorsun şimdi de.
Ama yapmıyacağım bunu, yapamam,
istemem bile.
Benim tutkunluğuma katlanmalısın,
Onu sen yarattın, o artık senin malın.
Bundan böyle
Ne benim yüreğimden koparıp alabilirsin
tutkumu,
Ne de seninkinden.
Her ikimiz birden varız çünkü bu
yüreklere.
Neden olduğun cöküntüyü onarabilirsin
Bir tek varlık gibi görerek iklimizl,
Ve buraya gelerek görebilmem için seni.
Ah, gözlerim varmış, yararı ne,
Benim için gelmezsen buraya?
Bir görevin var, söylediğim gibi
önceden,

Bizim için gelmelisin bu manastıra,
Olamiyacak bir istek değil bu.
İşte ynieliyorum: Eşnim ben, burada hepimiz
çocuklarınız.
Olanağı yok senden isteyemem
vermeni şimdi
Bir zamanlar benden yalvararak istediğin
erinci.
Acımasızlık olur bu,
Bozulamaz verdiğimiz ant.
Egemen olma yeteneğimiz kendimize
Bir bıçakla yontulup keskinleştirilmiş gibi.
Bütün isteğim, yalnızca seni görmek,
Göremediğim süre seni, gözlerim kör tut ki.
Niçin uyanıkken görmiyeyim,
Gözlerim kapalıyken gördüklerimi?
Bahçenin çevresine yaptırdığımız duvarı
gösterirdim sana.
Ahırlardan gelen taşlarla.
Seni kiliseciğimize de götürürdüm
Yeni heykelini göstermeye Meryem'in.
Tek-parça meşe gövdesinden oyulmuş.
— Örneği de sokakta bulunmuş bir cocuktü,
Bir kız ağız kirazdan gibi.
Ve gözlerinde sağlığın çiçekleri —
Bahçemizde yürüyebilirdik,
Şeftall ağaçlarımızı gösterirdim sana,
Ve görürdüm meyvenin dudaklarında
kalmış bir damlacık özsuynunu.
Umutsuzlukla yazıyorum bütün bunları.
Nasıl da acımasızsın...

Gereksiz bir acımasızlık bu, acımı kat kat
artıran.

(Sessiz bir duraklama)

Niye saklıyayım daha çok gerçeği,
Kaçındığına göre sen
Gerçekle yüzyüze gelmekten?
Başımı örtüp rahibe olduğum zaman,
Tanrı'ya bağlılığım, ya da ateşli bir dindar
olduğum değil,

Sana olan sevgimli yaptıran bunu.
Yalnız senin olmak için andıctım,
Başka birşey için değil.
Gönüllü olarak kapandım manastıra
Buraya gelmemi sen istedin diye.
Ama şimdi yitireceksem sevgini senin,
Tutukluluğumdan kazancım ne?
Yalımlar gibi sarıyor bedenimi
Bu erdemlilik giysileri.
Umutsuz çırpınışlarım başuna,
Burada, Tanrı'yla evlenenler arasında,
Ve onların başında,
Yalnız benim tapan bir insana.
Yalnız Abelard'a adanmışım ben.
Dahası, ağlamıyorum günahlarıma,
Yalnızca sevgilim içindir döktüğüm gözyaşları.

(Sessizlik)

Andımı yerine getirmemi istedin önce,
O niye?

Biliyorum yanıtını.
Yok, hayır, yanıt verme!

(Sessizlik)

Buna çaba gösterdim,
Tanrım, nasıl çalıştım seni unutmak için.
Kimi onlar başarıyorum da bunu
Bütün günün sıkıcılığı arasında.

Ama geceler uzun, yalnızca bizim olan
geceler,
Sen uzanmadan yanıma, yatmıyorum
ben daha.

Uyuyorsam eğer, bu yalnızca,
Başımı omuzuna koyduğumu
düşlediğimdendir.

Düş görüyorsam, sana anlatmak için
uyaniyorum.

Sen varsın düşlerimin hepsine.

Kimi zaman isteklendiriyorsun beni,
Parmaklarımı gecirip yatağa,

Boyun eğiyorum çok geçmeden.
Koşullarım bunlar benim.

Doğru olur mu daha kalmam burada?
Dualarıma dönmem için

İteklemeye gelmezsen eğer,
Ben de...

9. MEKTUP

ABELARD'dan HELOISE'e

Sana yazdım,
Yazdım da göndermedim mektuplarımı.
Bunu da göndermiyeceğim belki.
Gözlerimiz dilsiz,
Yine de sevenlerin dilinden konuşuyorlar

yalnız.

Gereksiz ve anlaşılmaz şeyler söylüyor
Dudaklarımızla ellerimiz.
İlgilizlik diye anlamamalısın suskunluğumu,
Ancak suskunlukla anlatılabilir duyduklarımız.

(Sessizlik)

Yalvarıyorsun, gelip görmem için seni,
Bu istek korkutuyor beni.
Sana ve rahibe kardeşlerine karşı
Görevlerim olduğunu söylüyorsun.
Ancak kuşku duyarım 'görev' sözünden,
Bir eğilimi anlatıyorsa eğer.
Benim bir başrahip, seninse başrahibe olarak
görevlerimize uygun

Davranmamızın olanaksız olduğunu
Göremiyor musun sevgilim?
Çok büyük bunun bana verdiği korku.
Sevgimizi yeniden yaşamamın
Tehlikesi olmasaydı eğer,
Gereksinmiyecektin böyle bir çağrıya.

Bense duymıyacaktım
İsteklerimi acığa vuran bu korkuyu.
Birbirimizi sevebiliriz,
Hınc da duyabiliriz birbirimize,
Ama ilgisiz olmak!
Hiçbir zaman başaramıyacağımız bir
davranış bu.

(Sessizlik)

Acımasız olduğumu söylüyorsun,
Öyleyim.
Öyle olmalıyım çünkü!
Zamanında anlaşılmayan bir
sevecenliktir
Acımasızlık dediğin çoğu kez.

(Sessizlik)

Bir kez daha itekliyorum seni,
Benim değil, Tanrı'nın önünde diz
çökmen için.
Erinç yok insan tutkusunda çünkü,
Erinç yalnızca Tanrı'nın
sevecenliğindedir.
Ancak bir erkeğin sevebileceği gibi seviyorum
ben seni,

Bu ise yeterli değil.
O'na dönmen için dua ediyorum,
İyiliğin için senin,
Seven yalnızca Tanrı'dır!
Bense yalnızca bir sevendim.

Bir erkek olarak, ya da bir erkeğin kalıntısı
mı diyelim?

Şimdi bunları yazarken,
Görür gibi oluyorum dökeceğin gözyaşlarını
Yazdıklarımı okurken.

Ama bu mektubu
Daha birçok kez oku,
Kuruduğu zaman gözyaşların.
Yazacağım son mektuptur bu,
İsa'nın benliğinde bulacaksın.
Seni seven kocanı.

Peter Abelard

(Abelard mektubunu imzaladıktan sonra
bağırır, kalemini fırlatıp atar).

Hayır, yırt at o mektubu,
Başta yazdıklarımı bir yana bırak,
Şimdiye değin hiç yazmadıklarımı oku.
Şiirlerim okunmayacak,
Söylenmeyecek şarkılarım.
Haklıydılar kitaplarımı yakmakta.
Çünkü içtenlisiz bir ozan,
Kötü bir düşünür gibi avağılıktır en
azından.
Hayır, yazmış olduğum o mektubu yırt at,
Ve kendime bile anlatmadığım gerçekleri
dinle:
Yüreğim sağır olmuştu,
Dilsizdi ruhum çünkü...

Kıpkızıl bir öfkeyle patladı yanardağ,
Şimdi yalımları yüreğimin,
Saçıldı ruhumun her yanına.
Yalnız külleri kalacak belki.

Bir soru sordun bana,
Bildiğini söylüyorsun yanıtını.
Ama o yanıtı ben vermemeliyim sana.
Gerçeğin acı oluşu, daha da acıdır,
Acının gerçekliği ise, daha da gerçek.
Gerçekse şu:
On yıl önce ileklemediğim zaman seni andıçmeye,
Kendini Tanrı'ya adanmış istediğim
zaman,

— Evet, kendim andıçmezden önce, —
Bunu senin iyiliğin için yapmadım.
O'nun uğruna da değildi yaptığım.
— Ah, şimdi lâvlar köpürmekte —
Gerçek şu ki, manastıra kapanmaya
özendirmem seni,
Yalnızca yok ettikleri içindi erkekliğimi.
Ve kıskançlığın dışında her duygusu içdi
olan ben,
İsa'nın karısı olmaya ittim seni.
Senin ya da benim O'na duyduğumuz sevgi
Değildi bunun nedeni.
Neden korktuğumdandı
Bir erkeğin karısı olabileceğinden
bir gün,
Oysa ben kalıntısıydım bir erkeğin.
Gerçek şudur ki...

— İşte şimdi kızgın kükürtler
Üstüme dökülüp beni yakmakta —
Hayınlık ettim Tanrı'ya olan sevgime,
Sen içerken andını
Biliyordum andının benim için olduğunu,
Ve yalnızca bana bağlı kaldığını.
Başın tıraş edildiği zaman bile,
Sevindim saçlarının güzelliğini göremeyeceği
için

Hiçbir erkek benden başka.
Bekâret kemeri diye kullandım
Senin kutsal kuşağını.
Ve İsa'yı boynuzladım
Kendim boynuz takmaya katlanamadığım için.
Gerçek şudur ki,
Ben seni sevmedim.
Ya da yalnız bir erkeğin sevebileceği
denli sevdim.

Bu ise hiç mi hiç yeterli değil!
Gerçek şudur ki ben gerçekten
sevmedim,
Gerçek şudur ki, benim gerçeğim yok.
Yalnız kül kalıyor benden arkaya şimdi.
Elvada!

Buyruk vereceğim,
Cesedimin Paraclete Manastırı'na
taşınması için

Burada ölürsem eğer.
Öyle görmeni diliyorum beni.
Gözyaşlarını istediğimden değil bu,

— Çünkü çok geç olacak
Gözyaşları için o zaman.
Asıl şimdi ağla, söndürebilmek için
Beni yakmakta olan ateşi —
Görmeni istiyorum cesedimi,
Lleşimin korkunçluğu,
Dindarlığını güçlendirir diye belki.
En kandırıcı biçimde konuşmuş olacağım o
zaman.

O zaman kurtlar sana gösterir
Neyi sevmiş olduğunu
Bir adamı severken, ola kil
Umarım sen de,
Yanıma gömülmek istersin öldüğün
zaman.

O zaman bile üstünden
Eksik olmayacak ilgim.
Seni kucaklamak için,
Uzanacak gömütümden tozlu kollarım.

Requies Camus in nomine Domini. —
Tanrı adına erinç bulalım!

10. MEKTUP

HELOISE'den ABELARD'a

Nasıl böyle yazabilirsin bana!
Mektubunun bende nasıl bir etki
yapacağını düşündün,

Bilmiyorum.

Kuşkuluyum etkileneceğimi
düşündüğünden bile.

Öylece kendi kendine içdöküp, sonra da bana
mı gönderdin?

Bilmediğim hiçbir şey söylemiyor
mektubun,

Ve hiçbir şey içermiyor
Dağıtmak için üzüntümü.

Tam kestirememişim acımasızlığının
ölçüsünü.

Yalvarmak için yazmıştım sana,
Gelip beni gör diye,
Cesedini sunuyor yanıtın oysa.
Kavuşturabilecekken beni dinginliğe,
İtiyorsun bir üzüncü selinin içine.
Nasıl toplıyabilirim düşüncemi,
Tanrısal anlaşılmazlık üstüne,
Senin yardımın,
Korkutmak ve tedirgin etmek olursa
beni yalnızca,

Zamansız ölümünün görüntüsüyle?

Nasıl bunca anlayışsız olabilirsin,

Ölümün sana olan sevgimi

Azaltacağına inanacak denli?

Bilmiyor muyum sanıyorsun

Senin bir insan, bir ölümlü olduğunu?

Kurtlar kıvrılık dursa içinde gözbebeklerinin,

Kaysa bile dilin dişlerinin arasından,

Değişmez duygularım benim.

İlgisi ne bizimle,

Kemiklerin ya da saç tutamlarının,

Senin bir parçanı kesip atan kasap,
Azaltabildi mi sevgimi benim?

Ölümün bile gücü yetmez buna,

Seni yalnızca tansıdığım

Ruhun olarak bıraktığı zaman.

Tam tersine, daha az acımasız olacaksın

o zaman,

Ve daha çok benim.

Gerçekten gönüllü olmadığımı bilmene karşın

Yine de itekledin rahibeliğe beni,

Salt bunun için bile yaşamam gerekirdi.

Oysa aramayış nedenlerini ileri sürerken,
Bu kötü durumumda bile,

Düşmekten korumak için beni

Yaşamamın iki kat görevin olduğunu

Göremiyor musun hiç?

Elbette biliyordum nedenlerini,

Ve korkuların için seviyordum seni.

Sana dinginlik sağlayacaksa,

Sesimi bile çıkarmazdım

Yüzümün baştanbaşa tırmalanmasına.

Güzelliğimin tek yararı

Bir zamanlar seni bana kazandırmasıydı

yalnız.

Şimdi görecektir olsaydın eğer,

Hiç te güzel bulmıyacaktın yüzümü.

Yabanıl atlar koşmakta

Gözlerimde öfkeyle,

Dudaklarım ısırılmış, burnum kırmızı.

Alnım bir uçtan bir uca

Liline yazdığın yazgımla dolu.
Korkuyor musun yoksa okumaktan,
Alnıma yazdıklarını?
Korkmana gerek yok,
Onlar benim üstüne titrediğim,
Olanca varsıllığım,
Kendi elinle yazdığın bir şiir.
Şaşılasi şey, tam bunu yazarken ben,
Bahçıvanlardan birini duyuyorum
Bahçede şarkı söyleyen.
Dinliyorum. Bir şarkı söylüyor,
Bir şarkı, sevgilisini baştan çıkaran.

(Dışarıdan tenor solo)

Kalbimin gülü,
Elinde tut bu gülü,
Sevinin çiçeğidir o,
Kokusuyorsa inceliğin senin.

Kalbimin gülü
Elinde tut bu gülü,
Solacak bir saat içinde,
Ama sevgimiz yaşayacak
Güller oldukça, sonsuza değin.

Benim için yazdığın şarkı bu.
Ne çok dinlemek zorunda kaldım
Benim için yazdığın şiirleri
Başkalarının ağzından.
Sanırım bir avunc payı bulmalıyım bunda

Artık şarkıların adandığı kadın
olmasam da.
Ökeni başkaları için ortaya koyan
Bir araçtım ben.
Ama beni çok az hoşut kılıyor,
Senin sözlerinin
Daha doğmamış nice bir yığın kadını
Yaşamın benden esirgediği
Mutluluklara boğacağını bilmek.
Şimdi sık sık kızarıyorum anımsadıkça,
O zamanlar karşısında ne denli arsız olduğumu,
Nasıl sergilediğimi çıplaklığımı önünde,
Sen çalışmak isterken.
Nasıl istediğimi seni,
Tek başımıza olmadığımız yerlerde bile.
Bu davranışlarımın tüm gerekçesi de,
Paris'li kadınların en az yarısının
Tansıdığı bir ozana duyduğum sevgimdi.
Korkuyordum ağırbaşlı davranışların
Seni yitirmeme neden olacağından.
Şimdi en gereksindiğim zaman,
Bu özellikten yoksunum,
Bulamam da bu ağırbaşlılığı hiçbir yerde.
Nasıl da sakat duygularım
Bulduğum yere göre.
Bunları yazarken yine de
Hiçbir utanç duymuyorum,
Bana verdiğin gümüş haçı
Taşırken bile.

Niye o denli yadırganır,
Sevginin her yanı doldurması,
Tanrı'ya adanmış bir evde?
«Türüne bağlı bu, sevginin» diyordun.
Ancak merak ediyorum,
Türkleri mi var sevginin,
Yoksa türlü aşamaları mı?
Bize kösnül isteklerin
Yeri yok dendi sevgide.

Ama merak ediyorum yine,
Sevginin çok gerekli bir yanı değil mi
Dualara başlangıç olan duyunc sızısı,
Ve yerinmeyi doğuran kösnül istekler?
Öyle geliyor ki bana,
Tanrı'da her türlü erdem var
Hak tanırılıktan başka.
Kösnül isteklerle dolu olduğumuz
Ve günah işlediğimiz zaman her

fırsatta,

Senin gönüllü metresinken ben,
Sense benim sabırsız sevgilim,
Ne mutlu, ne çocuksuyduk biz!
Ama evlendikten sonra,
Ödülümüz iğdiş edilmem oldu senin.
Tanrı'ya adadığımız zaman da kendimizi,
Sonuç: Kıvrınmamız işkenceler içinde.
Günah çıkardığım zaman,
İkiyüzlülük eklenmeyecek günahlarıma.
Acı çekmek bana göre,
Birlikte yaşadığımız
Tatları anımsamaktır şimdi.

Eger cezalandırılmam gerekiyorsa
Bellegimdir bütün cezam.
Haykırışlarıma tümüyle sagır
Düşgücümdür işkencecibaşı.
Uykuda bile senden kaçış yok,
Senin için açıyorum gözlerimi,
Senin için kapattığım gibi.
İkimiz varız düşlerimde,
Uyandığım zamansa,
Gerçek dediğimiz
Bir korkulu düşte yaşıyorum, karabasanlar
içinde.
Gerçek olamaz senin olmadığın hiçbir
şey.

Sevgilim, sıkıyor mu sevgim seni?
Öyleyse eğer, bana katlanmalısın,
Unutma ki hiç yardım etmedi hasap bana,
Sana yardımı olduysa bile.
Ben bir kadını daha,
Senin kadının.
Niye beni böyle yarattı Tanrı,
Bir başka kadın olmamı istiyorsa eğer?
Yok, hayır, caymıyacağım sevgimden,
Hiçbir zaman!

ABELARD

(Kendi kendine beste yapar gibi)

Gerçekten mutluluk olacaktı
Özdeş biçimde acı çekerek ölmek.

Cnk sevinin bir insana
Verdiği stnlkten
Daha yüce ne olur?
Değil mi ki yaşamam için
Sensiz yarım kalan ruhum yetmiyecek,
Sensiz yařamak benim için
Yavař yavař ölmek demek!
Senin yanında yatarken gmtte,
Cnk sevgimin istediđi bu,
Cnk senden sonra yařamak lm,
Yarım bir ruhun yapabileceđi başka ne var ki?
Salt bu yüzden bile benzetliye bilirim yaşamı,
Kendi dzmeceliğinin aşağılık yöntemiyle.
Bir bütün yaptı bizi,
Yalnızca ikimizden biriyle
Geri alabilir her ikimizi.
Bir gmt seninle paylařmak
Yařamak demek bana.
ylece yatarsak eğer,
Ölüm olacaktır ölen ancak, bizler değil.
Sus yleyse kırılmış sazım,
Tellerin kopmakta birer birer,
Böylece yüreğim durdurabilir belki,
Acı gözyaşlarını.

11. MEKTUP

HELOISE'den ABELARD'a

Sevgili Abelard,
Pek anlayışlı olmana gerek yok,

Yanıt vermemene karşın mektubuma,
Ve tek sözcük sylememene kendin için,
Yakınmıyacağım bundan.
Bana yazdığına sevindim ayrıca.
Bu, kolaylařtıracak söylemek istediklerimi,
Kendi kendime bile söylemeyi gc
bulduklarımı.

Bir zamanlar tutkumu yazdığım içtenlikle
Yazıyorum şimdi bu mektubu.
Yalnız bunu yazmak daha zor.
Gerçekten iki kez yırttım yazdıklarımı,
Ve sonra bařladım yeniden.
Sorun řu:
Nasıl hem gerçeği yazmalı,
İncitmemeli hem de.
Olanaksız bu anlıyorum.
Abelard, gerçek řu ki,
Yitirdin Heloise'i sonsuza değin.

İnanılması zor mu buluyorsun bunu?
Zor buldum ben de.
Gerçekte, geciktim bunu sana yazmakta.
Sınasın istedim zaman duygularımı,
VeV daha çok zamana gereksindim,
Pekiřtirmesi için onları.
Ama gerçek řu ki,
Bundan böyle sevmiyorum seni.
Bu tümceyi okuyunca bir daha,
İimde bir yanlar inanmadı yazdığıma.
Ama yazdım, gerçek bu,
Bundan böyle sevmiyorum seni!

Bir kez daha yazdım işte!

En sonunda kurtuldun yıkıcı sevgimin
sıkıntısından,

Ve tümüyle elde etmek isteyen sevgimden,
Benim de hep elde etmek istediğim gibi,
Tıpkı benim gibi...

Bundan böyle,
Bağlayıcı düşüncelerim,
Dolanıp durmıyacak adının çevresinde.
Bir zamandan beri

Düşlerim seninle dolu değil.
Çıplaklığımdan kurtardı beni,
Eskimiş bir örtüyü onarmak.
Bundan böyle,

Dudaklarımı yastığa kapanmış
bulmıyacağım uyandığımda.
Ya da sana dua etmekte olduğumun ayırımına
vararak

Durmıyacağım dualarımın ortasında.
Senin ettiğin,
Ya da sevgimin seni yapmağa zorladığı
Eziyetten da kurtuldum artık.

Kestirebileceğin gibi,
Bildiğine göre türümün değişkenliğini,
Bir sevgilimi bıraktım,
Bir başkası mutlu ettiği için beni.
Yalnız onunum şimdi,
Bir zamanlar yalnız senin olduğum gibi.
Bırak umursamazlığım dünyaya anlatsın,
Kadınlarda değişmez olan tek şeyin

Değişkenlikleri olduğunu.

Bağlanmak yeteneğimiz yok bizim,
İçten bağlanamaz yaratılışımızdan başka
hiçbir şeye.

Ama sevgilim korkma,
Yalnızca Tanrı'dır senden alan Heloise'i.
Bu senin de dileğindi,
Hiçbir zaman bulamıyacağımdan
korktuğum,

Hep çaba gösterdiğim,
Ama yakalayamadığım tek şeydi.
Sonunda O'nu buldum.
Merak ediyorsundur
O'nun beni nasıl elde ettiğini,
Hiç etkilenmemişken
Bunca yıldır O'nunla nişanlı olmama karşın,
O'nun evindeyken
Ve parmağımdayken O'nun yüzüğü.

Sana son yazdığımдан beri,
Çok, pek çok sayılandım.
Öleceğimden korktu hekimler.
Bilmiyorlardı beni iyileştirecek yöntemleri,
Sendin benim sayrılığımın nedeni.
Ölümü istiyor olmuştum,

Seni elde edemediğim için.
Dört hafta yattım, konuşmadan hiç.
Her türlü yardımını geri çevirerek rahibe
kardeşlerimin,

Umutsuzluğuma sarılarak,
Sarılacak tek şeyim oydu çünkü.

Sonra uyandığım da bir sabah,
Gitmiş olduğunu gördüm senin.
Bir başkası duruyordu yanımda
Senden bile daha sevecen.

O bana içten bağlandı,
Bilmesine karşın içten bağlanamazlığımı,
Gözleri kırınlıktan uzak, sevecenlikle dolu,
Sitemde bulunmadan, incelikli.
Bir sevgili olarak beni elde eden O,
Hep kendisi vererek bana.
Tutkulu ama zorlayıcı değil,
Benim olan, beni kıskanmadan.
Bir baba gibi düşkün bana, ama yasaklayıcı
değil,
Bir oğul gibi bağlı, hiçbir şey istemeden.
İnanabiliyor musun seni O'nun için
bıraktığıma?

Tansıydı bu acımanın,
Birdenbire verdiği bir amağan erdemin.
Büüklüğü senin sevginin,
Var olduğunu bilmendeydi her zaman,
Seninkinden büyük bir sevginin.
Öylesine çalıştın ki beni kendinden soğutup
Tanrı'ya döndürmek için.
Şimdi bunu başarabildiğim zaman
Her ikimiz için de çok yıkıcı olan
Tutkumdan kurtulduğunu bilerek sonunda
Beni sevecenliğine sar,
Ve bize yaz arasıra.

Bir kez daha okuyorum Boethius'la
Aristo'yu,
Öğrenmek isterim onlar için düşündüklerini.

Korkma yeniden yolumu şaşırırım diye,
Bundan böyle senin metresin ya da
karın değilim.

Evet bu doğru,
Son kez kullanıyorum bu sözcükleri.
Kocam ya da sevgili olarak
Düşünmiyeceğim bir daha seni.
Ve eğer yazmazsan bana
Gücenecek de değilim.
Çünkü, bir parçası olduğuna göre Tanrı'nın
Hep benimlesin bundan böyle.
Tanrı'yı bulduğum zaman,
İçime aldım seni.
Seni Tanrı'da bulmayı başardım,
Ya da Tanrı'nın koparıp aldığı
Benden içeri bende buldum,
Gereksindiğim seni.
Tanrı sevgisinden söz ediyor insanlar,
Onlar için boş bir deyim bu,
Yalnızca ellerinde salladıkları bir bayrak.
Kesin bir anlam kazandı şimdi
Benim için bu sevgi.
Senin elinin gerçekliğince gerçek bu
sevgi.

Ve şimdi elde etmişken onu,
Ya da o almışken eline beni
İyice tanımlıyabilirim ne bulduğumu.

Tanrı'yla kuşatılmış benim bütünlüğüm,
Çelişki şurada ki,
Çevre bir sınır değil,
Ama bir uzantı.
O'nda toplanmış her şey çünkü.
Dualardan oyulmuş fildişi bir vazoda
Ak bir manolya çiçeği gibi
Durur dinginliğim akşamları,
Ve salınır sessiz boşlukta.
Şimdi anımsıyabiliyorum
Kötü yazgımızı hiç üzülmeyen.
Şimdi yalnız da kalabiliyorum
Yalnızlıktan çok uzakta.
Uyuyabiliyorum düş görmeden,
Seni düşünebiliyorum dahası
Seninle olmadığının acısını duymadan.
Artık özgürsün Abelard!
Ve bunun nedeni daha az sevdiğimden
değil,
Daha çok sevdiğimdendir seni.
Şimdi yeller gibi sevebiliyorum,
Dalgalar gibiyim gerçekte.
Varlığımın kozasından dışarı atıp
benliğimi
Ucurdum Tanrı'nın sevgisine.
Şimdi sevgimdir benliğim benim.
Bunları yazarken şimdi,
Penceremin önünden
Bir kırlangıç gidip gelmekte.
Bakıyorum onun tedirgin güzelliğine,
Bir ay önce onu göremezdim bile.

Sen olmiyan her şeye kördü gözlerim.
Ama şimdi, yaratılmışların tümü uçmakta
Bu kuşun kanatlarında bana.
Artık kendim için yaşamıyorum.
İlk kez bundan böyle
Senin için,
Varlıklar için,
Dahası da, nesleler için bile
Yaşıyabiliyor, var olabiliyorum.
İşte vardığım sonuç bu.
Şimdi bile meraklayım
Bunlar bende olabilir miydi diye.
Biz sevdiğimiz zaman,
Bizim sevdiğimiz gibi,
Görmek sonra sevgimizin
Bittiğini ya da değiştiğini,
Olanaksız o sevgiyi
Ya da kendimizi anlamamız.
Önce kuşku duyarız.
Gerçekten sevip sevmediğimizden,
Sonra bir daha sevip
sevemeyeceğimizden.
Çünkü değişebilen sevgi
Sevgi olamaz.
Değişmişse sevgi eğer,
Kendi kendini sevmiştir insan.
Ya da bir gereksinmeydi bu,
Gereksinmelerse değişebilir her zaman.
Oysa sevgilidir hiç değiş olan,
Ama bu değil bizim yaşadığımız,

Daha yitirmedik kendimizi,
Biz sevgimizi yalnızca O'nda bulduk.

Sana hep «Sevdiğim» derdim,
Şimdi de söylüyorum bunu.
Yalnız dikkat et,
Sözcük anlamıyla da buyuruyorum sana:
Sevdiğim ol hep,
Özgür ol!
Bir başkasını buldum ben,
Sana gereksinme duymuyorum artık.
Özgrüsün!
Gerçek bu!

(Kalemimi bırakır. Mektubunda yazdıklarını gerçekte duymadığını gösterircesine, sözlerini yalanlarcasına eli Abelard'a uzanır. Davranışı bir özveridir : Sevgisinin Abelard'a armağanı.)

12. MEKTUP

ABELARD'dan HELOISE'e

Bana bir daha yazma Heloise,
Yalvarırım bir daha yazma bana,
Bu aramızdaki son mektup olsun.
Bundan böyle gerek yok yazışmamıza,
Benim veremediğim dirliği buldun sen.
Yine de biliyoruz ki, senden gelen her
sözcük,

Ya da benden sana ulaşan,
Yıkabilir her şeyi.
Bulamıyabilirsin bu erinci bir daha.
Bırak bu sonuncusu olsun,
Sol bulmaması da usa gelebilecek şeyin.
Saklamadan yazabilirim düşüncelerimi
Son mektup olduğuna göre bu.
Çok sevindim erince kavuştuğuna,
Benim sana veremediğim,
Bulamadığım benim de hiç mi hiç.
Yine de açıkça söylemeliyim,
Bir başkasını bulduğunu
Artık beni sevmediğini okuduğum zaman,
Kıskandım, incindim de,
Bir erkeğin kıskanıp incindiği gibi.
Düşünmedim yarışıcımın bir erkek
olmadığını,
Bir erkek sandım.
Yine de seni bağışlamaya çalıştım,
Seni içine attığım
Koşulları düşünerek önce,
Sonra da sana nasıl davrandığımı anımsayarak.
Ama boşuna. Bağışlamayı düşünmek
başka,
Daha bir başakdır bağışladığını duyumsamak.
Tümüyle başarısızdım bunda.
Elimde tutarak mektubunun ilk yaprağını
Büyük bir hınc duyduğum
Seni benden çalan kimse için.
Gözlerimi kapadım,
Bakamazdım hiç mi hiç,

Usumdan geçen cinayete.
Bir kez sen, kıskançlığının
Sevginin bir armağanı olduğunu
yazmıştın bana.
Bu armağanı şimdi
Ben gönderiyorum sana.
Küçük gördüğümüz şeyi yaptığımızı anlayınca
Kolay değil bunu sindirmek kendimize.
Benden önce hiçbir erkek kıskanmamıştı
sanki.
İkiyüzlülüğümün ayırımına vardım o
zaman.
Tarih belki beni,
Bir düşünür ya da bir ozan olarak değil,
Bir sevgili,
Senin sevgilin olarak anımsıyacak.
Ama ben yoksunum sevmekten.
Sevgiye ilişkin yazdığım ve söylediğim
Ne varsa unut, okuma yazdıklarımı.
Bizler sevgiye ilişkin birşeycikler
bilemeyiz
Onu yitirinceye,
Ya da yitirdiğimiz korkusuna kapılınca
değin.
Yitirdiğimizden korktuğumuz zamansa,
Yitirdik demektir sevgimizi.
Çünkü sevmek eylem.
Bir sevginin sahnede oynanışında,
Şiir yazmakta, çiçek toplamakta,
İçilen antlarda, edilen dualarda,
Ya da verilen sözlerde değil.
Sevgi bizim alabilme gücümüzdedir,

Güven duygumuzdadır.
Ama güvenemeyiz birbirimize
Kendi içimizde doğruluk yoksa.
Bana «Sevdiğim» diyorsun,
Sevdiğin kalmamı buyuruyorsun,
Kıvançla uyarım buyruğuna.
Yaşamım boyunca öğrendiklerimden daha
çoğunu öğretti,
O kıskançlık dakikaları bana.
Sevgide özgelik duygusu olmaması gerek,
derdim.
Bir düşünür için,
Her şeyin ayırımında olması,
Ve en uygun olanı
Seçmeyi bilmesi gerek.
Gerek, gerek...
Bu ne sözcüktür!...
«Sevgide özgelik duygusu olmaması
gerek,» dedim,
Kendi elimde tuttuğum süre.
Seni tanıdıktan ve sevdikten sonra bile,
İkiyüzlü davrandım sana.
Sen hiç bilmedin bunu.
Şimdi de senin uğruna değil,
Kendim için anlatıyorum gerçekte.
İkiyüzlüydüm, bir başkasını sevdiğim için değil,
Kendimi sevdiğim içindi bu.
Şimdi görüyorum ki acı acı,
Özelgelik duygusundan arınamaz
İnsan sevgisi nasıl olursa olsun.
Belki öyledir sevgisi Tanrı'nın da.

Evet, bir daha yazma bana,
Yoksa kıskandırırısın belki O'nu da,
Kıskandırdığın gibi beni.
Erdemli ol yürekten,
Bi kısıtlama değildir erdemlilik sevi için,
Sınırlandırma da değil,
Bir betimlemedir yalnızca.
Sevginin bir ölçüsü 'de,
— Eğer seversek tümüyle —
Kendimizi sevmekten alamayışımızdır.
Olamaz başka bir gereksinlimimiz,
Sevgiyle dopdolu olursak eğer.
Gerek duymazsın şimdi benimkine,
Sende Tanrı'nın sevgisi olduğuna göre.
Umursama yüzçevirmeyi,
Senin ruhunu isteyen
Ama sevmeyi bilmiyen kocandan.
Şimdi İsa'yla evli olduğunu unutma hiç,
Beni tümüyle sil yüreğinden.
Sevgisini bulduğun O'nda ara dinginliği,
Benim de gereksinimlerimin sonsuzluğunca
Aradığım Tanrı'da.
Git Sevgili, it O'na,
Bir gelin gibi mutlu.
Bu sözlerle özgür bırakıyorum seni,
Senin de bana özgürlüğümü verdiğin
gibi.

Tanrı'yı kıskanmıyorum daha...

(Abelard yumruğuyla masaya vurur, He-
loise'in daha uzanmış duran elini uzanıp alır.
Yalnız iki el aydınlıkta kalacak biçimde sahne
kararır.)

PERDE

bir sevgili, senin sevgilin olarak hatırlayacak.
Ve ben sevmeyi bilmiyorum!
Sevgi hakkında ne çok konuştum, ne çok yazdım...
Unut bütün söylediklerimi. Yazdığım hiçbir şeyi okuma!

Ondan mahrum kalmadan anlamıyoruz sevginin kıymetini
Çünkü sevmek dediğin aşk oyunlarıdır olmaz.
Şiir yazarak olur, çiçek toplayarak olur...
Yeminler ederek, antlar içerek, sözler vererek sürer.
Sevgi verdiklerimizde değil, alabilme yeteneğimizde gizlidir.
Güvenimizle büyür; oysa kendi gerçeğimize güvenmiyorsak
güvenemeyiz kimselere.
Sevgili diyorsun bana, sevilmemi istiyorsun.
Uğraşacağım...

O kıskançlık dakikaları, ömrüm boyunca öğrenemediğim şeyleri öğretti bana.
Aşkın mülkiyetçi olmaması gerektiğini söyledim.
~~Olmamalı... yapmamalı...~~
Bir filozof nasıl böyle bir şey söyler?
Filozof dediğin, sahip olduğu şeylerin gerçeğiyle kendi arasında
doğru ilişki kurmak zorunda değil midir?
İşine geldiği gibi konuşabilir mi?
"Aşk mülkiyetçi olmamalı" diyordum,
çünkü aşkın mülkiyetini kullanıyordum.
Seni tanıdıktan ve sevdikten sonra bile, itiraf ederim ki,
ihanet ettim sana.

Bilmiyordun bunu.
Şimdi de sana iyilik olsun diye söylemiyorum, işime geliyor.
İhanet ettim sana, çünkü başkasını seviyordum:
Çünkü kendimi seviyordum.
İnsan aşkı hep mülkiyetçidir.
Ne yazık ki apaçık görüyorum şimdi.
Belki Tanrı'nınki de böyledir...

O yüzden yazma bana.
O'nu kıskandırmayalım bari, beni kıskandırdığın gibi.

Yüreğindeki iffeti koru.
Aşktan kaçınmak değildir bu.
Sınırlamaz hiçbir şeyi, hatta biçimleri.
Aşkın ölçülerinden biridir.
Bütünüyle sevsek bile ölçüsüz olmak istemeyiz.
Teslim alınmışsak da ölçüye gerek yoktur.

Artık O'nun sevgisi var yanında.
Benimkine ihtiyacın kalmadı.
Seni nasıl seveceğini bilmeyen âşığına tercih ettiğin
yeni sevgiline dikkat et: O senin ruhunu istiyor!
Unutma ki artık İsa'yla evlisin sen.
Beni tümüyle sök at yüreğinden.
O'nu bulmuşsun madem, O'nda dinlen.
Sonsuz ihtiyacımın cevabını ben de O'nda arayacağım.
Git sevgili, bir gelin gibi, O'na git.
Bu sözlerle özgür kılıyorum seni, beni bıraktığın gibi.
O'nu kıskanmıyorum.

*(Masaya bir yumruk atar. Eli çaresizlikle boşluğa,
Héloise'in olduğu tarafa uzanır. Işıklar hafifler, iki el üze-
rinde yoğunlaşır)*

SON